

Zoogdierwaarnemingen

in en om Wijchen

in 2013

Hans Hollander
Rapport 28
28 december 2013

Hans Hollander
Oudelaan 2005
6605 SC Wijchen
024 - 6412564
hanshollander@xmsnet.nl

Overige publicaties:

- 1 Hollander, H., 2005. Broedvogelinventarisatie Scoutingterrein St. Walrick – Heumen 2005.
- 2 Hollander, H., 2006. Vleermuiswaarnemingen op een terreinbezoek in het Hernense Bos op 16 mei 2006.
- 3 Hollander, H., 2006. Vleermuiswaarnemingen Vennengebied mei 2006.
- 4 Hollander, H., 2007. Broedvogelinventarisatie Vormersbos – Wijchen 2006.
- 5 Hollander, H., 2008. Broedvogelinventarisatie Oosterpark 2008.
- 6 Hollander, H., 2008. Broedvogelinventarisatie Wijchens Meer-westplas 2008.
- 7 Hollander, H., 2009. Broedvogelinventarisaties Vormersbos – Wijchen 2006 en 2009
- 8 Hollander, H., 2009. Inventarisatie Balgoijse Wetering, Wijchen 2009 en overige faunistische waarnemingen in de periode 2004-2009.
- 9 Hollander, H., 2009. Monitoring konijnen in Zuidwest-Wijchen in 2007 en 2008.
- 10 Hollander, H., 2009. Vogelmonitoring Vormerse Plas, Wijchen in 2008 en 2009.
- 11 Hollander, H., 2010. Broedvogelinventarisatie Balgoijse Wetering, Wijchen 2010 – westelijk deel.
- 12 Hollander, H., 2010. Dagvlinderinventarisatie Vormersbos - Wijchen 2010 + voorkomende plantensoorten.
- 13 Hollander, H., 2010. Zoogdierwaarnemingen in en om Wijchen 2004 – 2010.
- 14 Hollander, H., 2011. Broedvogelinventarisatie Alvernese Heide, Wijchen 2011.
- 15 Hollander, H., 2011. Broedvogelinventarisatie Loonse Waard, Wijchen 2011.
- 16 Hollander, H., 2011. Roodborsttapuiten in het agrarisch gebied rond Wijchen in 2011.
- 17 Hollander, H., 2011. Zoogdierwaarnemingen in en om Wijchen in 2011.
- 18 Hollander, H., 2012. Resultaten van vijf jaar Meetnet Urbane Soorten in Wijchen-Zuid (2007-2012).
- 19 Hollander, H., 2012. Monitoring natuurgebied Kerkeveld, 2012.
- 20 Hollander, H., 2012. Monitoring Wijchens Meer-west, Wijchen, 2012
- 21 Hollander, H., 2012. Roodborsttapuiten rond Wijchen in 2012.
- 22 Hollander, H., 2013. Zoogdierwaarnemingen in en om Wijchen in 2012.
- 23 Hollander, H., 2013. Monitoring Natuurgebied Kerkeveld, Wijchen, 2013.
- 24 Hollander, H., 2013. Broedvogels en planten in het Personenbos (Beuningen) 2013.
- 25 Hollander, H., 2013. Flora en fauna van het Vormersbos in Wijchen (2013): broedvogels, planten, dagvlinders en zoogdieren. Wijchen, 2013.
- 26 Hollander, H., 2013. Monitoring Wijchens Meer-west, Wijchen, 2013.
- 27 Hollander, H., 2013. Roodborsttapuiten rond Wijchen in 2013.
- 28 Hollander, H., 2013. Zoogdierwaarnemingen in en om Wijchen in 2013.

Foto voorpagina: wezel (doodvondst langs de Drutenseweg op 30 augustus 2013).

Inhoud

INHOUD	3
1 INLEIDING	4
1.1 AANLEIDING	4
1.2 LEESWIJZER	4
2 ONDERZOEKSGBIED EN METHODE	5
2.1 LIGGING ONDERZOEKSGBIED	5
2.2 METHODE	5
3 VLEERMUIZEN	7
3.1 OVERZICHT	7
3.2 KERKZOLDERTELLINGEN 2013	8
3.3 WATERVLEERMUIS	10
3.4 GEWONE DWERGVLEERMUIS	11
3.5 ROSSE VLEERMUIS	12
3.6 LAATVLEGER	13
3.7 GEWONE GROOTOORVLEERMUIS	14
4 OVERIGE ZOOGDIEREN	15
4.1 OVERZICHT	15
4.2 EGEL	17
4.3 MOL	18
4.4 VOS	19
4.5 WEZEL EN BUNZING	20
4.6 REE	21
4.7 EEKHOORN	24
4.8 HAAS	27
4.9 KONIJN	31
5 VERKEERSSLACHTOFFERS	34

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Vanaf 2004 woon ik in Wijchen en heb ik regelmatig zoogdierwaarnemingen genoteerd. Het gaat daarbij zowel om zichtwaarnemingen, sporen, doodvondsten als batdetectorwaarnemingen. In 2010 heb ik een eerste overzichtsrapport gemaakt van deze waarnemingen (Hollander, 2010). Daarna heb ik over zowel 2011 als 2012 een overzichtsrapport gemaakt met de nieuwe waarnemingen in het betreffende jaar.

Dit rapport is een update over het jaar 2013. De waarnemingen zijn geclusterd per jaar. In dit rapport zijn 670 nieuwe waarnemingen beschreven. In totaal gaat het over de periode 2004-2013 om (bijna) 1700 waarnemingen van meer dan 2900 individuen. Het gaat hierbij uitsluitend om eigen waarnemingen, m.u.v. de resultaten van de vleermuiszoldertellingen.

1.2 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is een korte beschrijving gegeven van het onderzoeksgebied waarbinnen de waarnemingen zijn gedaan. Tevens is aangegeven op welke wijze de zoogdierwaarnemingen zijn verzameld en hoe deze zijn verwerkt in dit rapport.

Hoofdstuk 3 geeft een overzicht van de vleermuiswaarnemingen, voornamelijk met een QMC-mini-batdetector. In 2013 zijn ook resultaten van kerkzoldertellingen in Druten, Nijmegen en Wijchen opgenomen. Hoofdstuk 4 geeft een overzicht van alle overige zoogdierwaarnemingen. In hoofdstuk 5 zijn de waarnemingen van verkeersslachtoffers afzonderlijk samengevat.

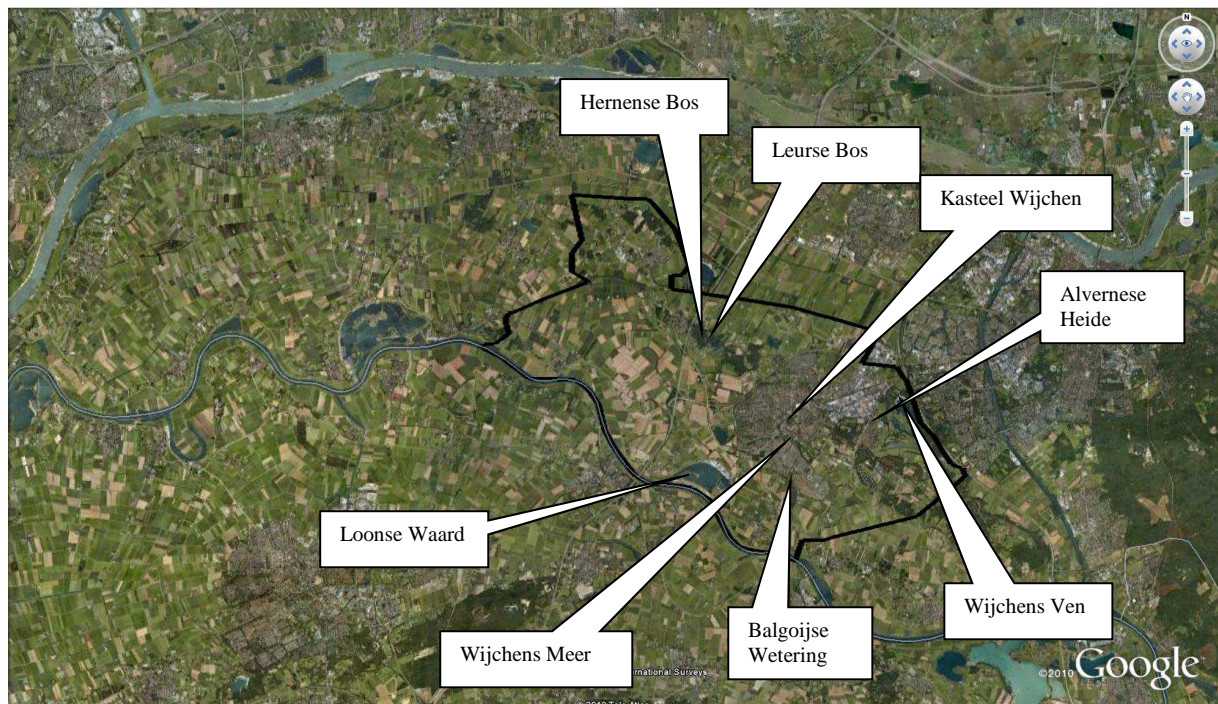

Bruine rat (doodvondst langs de zuidoever van het Wijchens Meer-west op 9 mei 2013).

2 Onderzoeksgebied en methode

2.1 Ligging onderzoeksgebied

Het gebied waar zoogdierwaarnemingen zijn verricht is het Land van Maas en Waal en het deel van het Rijk van Nijmegen ten westen van het Maaswaal-kanaal. Het omvat de gemeenten Wijchen (figuur 1), West Maas en Waal, Druten, Beuningen en delen van de gemeenten Heumen en Nijmegen. Het merendeel van de waarnemingen is gedaan in de gemeente Wijchen (tabel 1). Een aantal deelgebieden dat genoemd wordt in dit rapport is tevens weergegeven in figuur 1.

Figuur 1. De Gemeente Wijchen met in enkele dit rapport genoemde deelgebieden.

2.2 Methode

Vleermuizen

In 2013 is slechts één ronde met de batdetector gehouden: op 4 mei 2013 te voet rond het Wijchens Meer-west. Op 6, 15, 20 en 27 september en 4 oktober 2013 zijn samen met Eric Jansen en Natalie Klarenbeek kerkzolders in het onderzoeksgebied onderzocht op vleermuizen, als onderdeel van het meetnet Zoldertellingen (NEM). De resultaten hiervan zijn ook in dit rapport opgenomen.

Overige zoogdiersoorten

Van de overige zoogdiersoorten zijn alle incidentele waarnemingen genoteerd. Het gaat daarbij om zichtwaarnemingen, verkeersslachtoffers en doodvondsten, maar ook om sporen (bewoningssporen, vraatsporen, keutels).

Voor een aantal soorten is gericht onderzoek uitgevoerd

- Haas: twee transecten (fietsend) bij Niftrik en Balgoij van augustus t/m december.

- Konijn: onregelmatige tellingen rond het Wijchens Meer in Wijchen.
- Eekhoorn: vijf transecten (lopend) van augustus t/m december.

De aanpak hiervan is nader besproken bij de betreffende soort.

Verwerking gegevens

De waarnemingen van vleermuizen en overige zoogdieren zijn samengevat in de hoofdstukken 2 en 3. Hierbij is een overzicht gegeven van het aantal waarnemingen per jaar en het totaal aantal individuen dat is waargenomen (één waarneming kan meerdere individuen betreffen).

Vervolgens vindt een afzonderlijke bespreking plaats per soort. Voor elke soort is een stippenkaart gepresenteerd, op basis van een export van de op www.waarneming.nl ingevoerde waarnemingen. De kml -bestanden zijn ingelezen in Google-earth. Vanuit Google-earth is het beeld opgeslagen als jpeg-bestand. Deze kaartjes zijn in dit rapport opgenomen. Aangezien sommige soorten in het gehele onderzoeksgebied zijn waargenomen en andere soorten slechts in een klein deel daarvan, kan de gehanteerde schaal van de kaartjes per soort verschillen.

Bij de soortbesprekingen zijn de waarnemingen van 2013 vergeleken met de waarnemingen in de periode 2004-2012 (Hollander, 2010; 2011; 2012). Alleen de soorten die in 2013 zijn waargenomen, zijn in dit rapport nader besproken. Voor soorten die uitsluitend in voorgaande jaren zijn waargenomen, zie de voorgaande drie rapporten.

Het totaal aantal waarnemingen en individuen per jaar is opgenomen in tabel 1. Het totaal aantal waarnemingen en individuen per gemeente is opgenomen in tabel 2.

Soort	Waarnemingen	Individuen
2004	12	43
2005	3	13
2006	57	212
2007	22	42
2008	71	144
2009	39	50
2010	179	266
2011	291	743
2012	354	461
Totaal	1028	1974
2013	670	942
Totaal	1698	2916

Tabel 1. Waarnemingen per jaar 2004-2013.

Gemeente	Waarnemingen	Individuen
Beuningen	74	134
Druten	15	16
Heumen	84	120
Nijmegen	54	61
West Maas en Waal	10	11
Wijchen	1462	2572
Totaal	1699	2914

Tabel 2. Waarnemingen per gemeente 2004-2013.

3 Vleermuizen

3.1 Overzicht

Een overzicht van het aantal waarnemingen per soort per jaar is opgenomen in tabel 3. Een overzicht van het aantal waargenomen individuen per soort per jaar is opgenomen in tabel 4.

Soort	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13
Baardvleermuis			1							
Watervleermuis	2		9		2		10	8	2	3
Gewone dwergvleermuis	4	1	21	1	3		71	41	14	9
<i>Dwergvleermuis spec.</i>										5
Rosse vleermuis	2		6		3		4	1	1	1
Laatvlieger	3		1		1		5		2	4
Gewone grootoorvleermuis	1		4				1	1		13
Totaal	12	1	42	1	9	0	91	51	19	35

Tabel 3. Aantal vleermuiswaarnemingen per jaar 2004-2013.

Soort	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13
Baardvleermuis			1							
Watervleermuis	3		60		11		17	25	25	4
Gewone dwergvleermuis	17	11	98	1	8		106	133	17	47
<i>Dwergvleermuis spec.</i>										5
Rosse vleermuis	2		7		6		7	2	2	3
Laatvlieger	20		3		1		7		2	4
Gewone grootoorvleermuis	1		21				1	1		16
Totaal	43	11	190	1	26	0	138	161	46	79

Tabel 4. Aantal waargenomen individuen per jaar 2004-2013.

Type waarneming (2013)

In 2013 gaat het zowel om batdetectorwaarnemingen als waarnemingen tijdens kerkzoldertellingen in het kader van het Netwerk Ecologische Monitoring – Zoogdieren. Bij de kerkzoldertellingen zijn zowel levende als dode vleermuizen aangetroffen, naast mest. Het type waarneming per soort is opgenomen in tabel 5. De resultaten van het batdetector-onderzoek en de kerkzoldertellingen zijn hierna apart beschreven. Een bespreking van de waarnemingen van de 5 in 2013 waargenomen soorten vindt plaats in de volgende paragrafen. Voor de overige vleermuissoorten, zie Hollander (2010; 2011, 2012).

Soort	Batdetector	Levend	Dood	Mest	Totaal
Watervleermuis	3 (4)				3 (4)
Gewone dwergvleermuis	9 (47)				9 (47)
<i>Dwergvleermuis spec.</i>				5 (5)	5 (5)
Rosse vleermuis	1 (3)				1 (3)
Laatvlieger				4 (4)	4 (4)
Gewone grootoorvleermuis		2 (5)	2 (2)	9 (9)	13 (16)
Totaal	13 (54)	2 (5)	2 (2)	18 (18)	35 (79)

Tabel 5. Type waarneming per vleermuissoort met tussen haakjes het totaal aantal waargenomen individuen per jaar.

Batdetectorwaarnemingen

Op 4 september 2013 is één ronde met de batdetector gelopen rond het Wijchens Meer-west. Er zijn slechts drie soorten waargenomen: watervleermuis, gewone dwergvleermuis en rosse vleermuis.

Soortbesprekingen

De waarnemingen van de in 2013 waargenomen soorten zijn nader besproken in de paragrafen 3.3 t/m 3.7. De waarnemingen van dwergvleermuis *spec.* zijn niet apart besproken.

3.2 Kerkzoldertellingen 2013

Aanleiding

Landelijk worden jaarlijks kerkzolders bezocht om de aanwezigheid van vleermuizen (dieren en/of mest) vast te stellen. Dit gebeurt in het kader van het Netwerk Ecologische Monitoring van het Ministerie van Economische Zaken. De tellingen worden gecoördineerd door de Zoogdiervereniging. De tellingen in Gelderland worden gecoördineerd door VLEGEL (Vleermuiswerkgroep Gelderland). De kerkzolders in het Land van Maas en Waal en het Rijk van Nijmegen zijn recent niet meer geteld, maar eerder wel incidenteel vanaf de jaren zestig.

Teldata 2013

De tellingen vonden plaats op 6 september (Druuten e.o.), 27 september en 4 oktober (Nijmegen e.o.) en 20 september (Wijchen e.o.). De tellingen vonden meestal plaats van 8.00 – 14.00 uur. Daarnaast is op Open Monumentendag (15 september) de gelegenheid aangegrepen de Oude Toren in Balgoij te bezoeken.

Werkwijze

Bij de tellingen is zowel de toren als de zolder (indien aanwezig) geheel onderzocht op de aanwezigheid van aanwezige vleermuizen en de aanwezigheid van mest (losse keutels, hoopjes, vers en/of oud). De bezoeken duurden 30 – 60 minuten. Er zijn maximaal 6 kerken op een dag bezocht. In totaal zijn 20 objecten bezocht.

Resultaten

De resultaten zijn per gemeente samengevat in tabel op de volgende pagina. In twee kerken in Druuten en Afferden zijn in totaal 5 levende grootoorvleermuizen geteld. In de kerk in Deest is een dode grootoorvleermuis aangetroffen.

In 15 kerken is mest van grootoorvleermuizen aangetroffen. In 8 kerken is mest van dwergvleermuis *spec.* aangetroffen. In 4 kerken (meestal in de toren) is mest van laatvlieger aangetroffen. In 2 kerken is mest gevonden waarvan de soort onduidelijk is.

In een kerk in Nijmegen (Titus Brandsma ged. kerk) en een kerk in Wijchen (Paschalis) zijn geen vleermuizen en geen mest aangetroffen. De Paschaliskerk is ongeschikt voor vleermuizen en zal niet meer worden bezocht.

Gem.	Nr	Kerk	Adres	Plaats	Da- tum	GO			DV	LV	onb
						levend	dood	mest	mest	mest	
Heumen	42	H. Antoniuskerk	Hoogstraat 9	Overasselt	20-09			A	A		
	45	St. Antonius Abt.	Kerklaantje 8	Nederasselt	20-09			C	B		
Nijmegen	47	Petruskerk	Schependomlaan 85	Nijmegen	27-09			A			
	53	H. Antonius en St. Annakerk	Groenestraat 229	Nijmegen	4-10			C			
	56	H. Anthonius van Padua	Groesbeekseweg 96	Nijmegen	4-10			A			
	57	Antonius Abt	Dennenstraat 121	Nijmegen	27-09			E			
	58	Maria geboorte kerk	Berg en Dalseweg 40	Nijmegen	4-10						E
	63	Titus Brandsma ged. kerk Cenakelkerk	Stijn Buysstraat 11	Nijmegen H. Landst.	4-10 4-10						A
Wijchen	64	Antonius Abt kerk	Oosterweg 4	Wijchen	20-09			E		C	
		Oude Toren	Torenstraat	Balgoij	15-09				C		
	68	H. Anna kerk	Dorpsstraat 46	Bergharen	20-09			D			
	70	St. Judocus kerk	Dorpsstraat 37	Hernen	20-09			E	A	C	
	72	Paschalis kerk	Woeziksestraat 324	Wijchen	20-09						
Druten	81	H.H. Ewalden kerk	Hogestraat 2	Druten	6-09	2		E			
	82	H. Johannes de Doper kerk	Kerkstraat 24	Puiflijk	6-09			E			
	83	H. Antonius Abt	Kerkpad 7	Horsssen	6-09			A	A		
	84	H.H. Victor en gezellen kerk	Koningstraat 45	Afferden	6-09	3		E	C	C	
	85	OLV O. Ontvangen kerk	Grotestraat 15	Deest	6-09		1	C	A	C	
	522	Oude Toren	Koningsweg 9	Puiflijk	6-09			B	A		
		Aantal kerken				2	1	15	8	4	2

Tabel 6. Resultaten kerkzoldertellingen per kerk per gemeente.

GO = grootoorvleermuis, DV = dwergvleermuis spec., LV = laatvlieger, onb = onbekend

Mest:

A, C, E, G = vers; A = enkele keutels, C = grotere hoeveelheid, E = duidelijke mesthoop, G = grote mesthoop.

B, D, F, H = oud; B = enkele keutels, D = grotere hoeveelheid, F = duidelijke mesthoop, H = grote mesthoop.

Figuur 3. Waarnemingen watervleermuis Wijchens Meer-west 2004-2012 (rood) en 2013 (lichtblauw).

3.3 Watervleermuis

2013

In 2013 zijn uitsluitend watervleermuizen waargenomen boven het Wijchens Meer (figuur 2).

Figuur 2. Waarnemingen watervleermuis 2004-2012 (rood) en 2013 (lichtblauw).

Wijchens-Meer-west

Tabel 7 geeft het (maximum-)aantal getelde foeragerende watervleermuizen op het Wijchens Meer per jaar. Figuur 3 geeft een detailkaart met de waarnemingen in dit gebied. In 2013 zijn er relatief weinig waarnemingen, alleen in de zuidwest hoek. Door de harde wind foerageerden de dieren waarschijnlijk uitsluitend in de luwte.

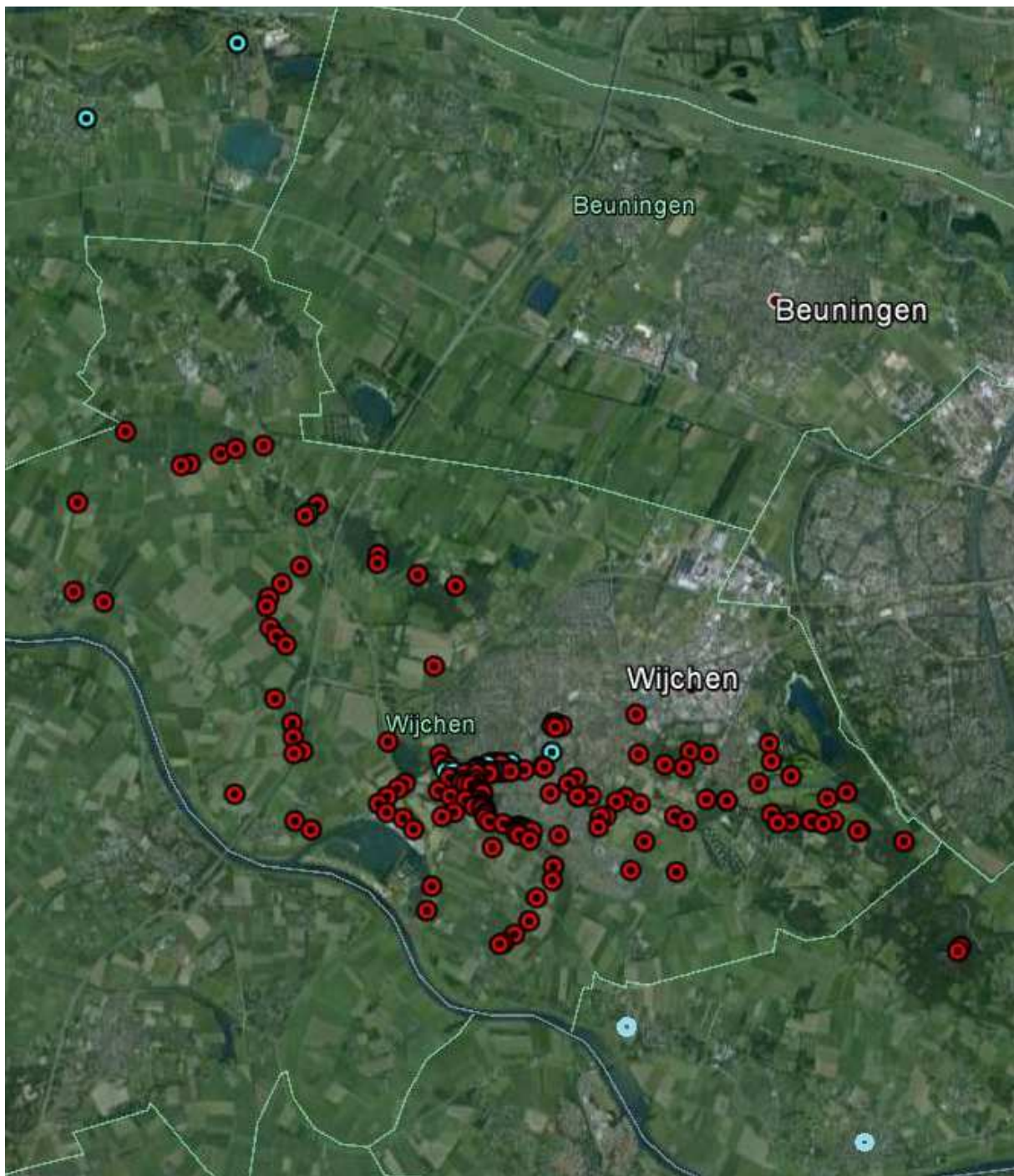
Jaar	Data	Max. aantal individuen
2004	6 juni	2
2006	20 april, 10 juni, 29 augustus	15
2008	11 september	10
2010	19 juli	2
2011	18 juni	3
2012	7 mei	25
2013	4 september	4

Tabel 7. Waarnemingen watervleermuis op het Wijchens Meer-west 2004-2013.

3.4 Gewone dwergvleermuis

2013

In 2013 zijn met de batdetector uitsluitend gewone dwergvleermuizen (47) waargenomen langs het Wijchens Meer. Daarnaast is mest aangetroffen op kerkzolders in Overasselt, Nederasselt, Wijchen, Hernen, Afferden en Deest (tabel 6). Figuur 4 geeft een overzicht van alle waarnemingen.

Figuur 4. Waarnemingen gewone dwergvleermuis 2004-2012 (rood) en 2013 (lichtblauw).

3.5 Rosse vleermuis

2013

In 2013 zijn met de batdetector uitsluitend rosse vleermuizen (3) waargenomen langs het Wijchense Meer (figuur 5).

Figuur 5. Waarnemingen rosse vleermuis 2004-2012 (rood) en 2013 (lichtblauw).

3.6 Laatvlieger

2013

In 2013 zijn met de batdetector uitsluitend laatvliegers waargenomen boven het Wijchens Meer. Daarnaast is mest aangetroffen op kerkzolders in Wijchen, Hernen, Afferden en Deest (tabel 6). Aangenomen wordt dat de boven het Wijchens Meer waargenomen laatvliegers afkomstig zijn van een kolonie in de Antonius Abt kerk in het centrum van Wijchen. De waarnemingen zijn weergegeven in figuur 6.

Figuur 6. Waarnemingen laatvlieger 2004-2012 (rood) en 2013 (lichtblauw).

3.7 Gewone grootoorvleermuis

2013

In 2013 zijn uitsluitend waarnemingen van de gewone grootoorvleermuis gedaan tijdens de kerkzoldertellingen; 13 waarnemingen van (ten minste) 16 individuen. In Druten en Afferden werden resp. 2 en 3 levende gewone grootoorvleermuizen aangetroffen. In Deest werd een dode gewone grootoorvleermuis gevonden. De overige waarnemingen betreffen sporen in de overige onderzochte kerken (tabel 6). De vindplaatsen vindplaatsen in 2013 zijn weergegeven in figuur 7, evenals de (batdetector- en zicht)waarnemingen in voorgaande jaren.

Figuur 7. Waarnemingen gewone grootoorvleermuis 2004-2012 (rood; batdetector- en zichtwaarnemingen) en 2013 (lichtblauw; uitsluitend kerkzoldertellingen).

4 Overige zoogdieren

4.1 Overzicht

Tabel 8 geeft een overzicht van de waarnemingen van de overige zoogdiersoorten. Het betreft hier voornamelijk incidentele waarnemingen. In tabel 9 is het aantal individuen per soort per jaar opgenomen.

In 2007 is gestart met een gerichte monitoring van het aantal konijnen rond het Wijchens Meer-west. Nog niet alle data uit met name 2007 en 2008 zijn verwerkt in de tabellen 8 en 9 (wel meer dan in de voorgaande 3 rapportages).

In 2013 is ook voor eekhoorn en haas gestart met gerichte monitoring door middel van transecttellingen. De resultaten hiervan zijn bij de genoemde soorten besproken.

Soort	05	06	07	08	09	10	11	12	13	Bespreking
Egel		2	1	2	8	5	7	2	8	Par. 4.2
Bosspitsmuis <i>spec.</i>						1				
Huisspitsmuis			2		1	1				
Mol		1		3	11	16	12	180	235	Par. 4.3
Vos				1		2	3	1	4	Par. 4.4
Wezel									2	Par. 4.5
Hermelijn							1			
Bunzing						2	1		1	Par. 4.5
Marterachtige <i>spec.</i>									1	
Das				1		1	1	1	1	
Damhert				1						
Ree		1	1		3	2	6	1	20	Par. 4.6
Konik									1	
Eekhoorn	1			1		2	4	4	15	Par. 4.7
Bever						1	2	2	5	
Rosse woelmuis			1							
Woelrat <i>spec.</i>				1		1			1	
Bruine rat							1		1	
Muskusrat		1				1			1	
Veldmuis			2			1		5	2	
Huismuis		1		2					1	
Haas	1	4	6	14	4	17	43	34	63	Par. 4.8
Konijn *		5	8	36	12	35	159	105	273	Par. 4.9

Tabel 8. Aantal waarnemingen overige zoogdieren per jaar 2004-2013.

* exclusief een groot aantal waarnemingen langs het Wijchens Meer in 2007 en 2008 (Hollander, 2009)

Soort	05	06	07	08	09	10	11	12	13
Egel		2	1	2	8	5	7	2	8
Bosspitsmuis <i>spec.</i>						1			
Huisspitsmuis			2		1	1			
Mol		1		3	11	16	12	180	235
Vos				1		2	4	1	4
Wezel									2
Hermelijn							1		
Bunzing						2	1		1
Marterachtige <i>spec.</i>									1
Das				1	1		1	1	1
Damhert				1					
Ree		2	1		4	2	9	2	37
Konik									40
Eekhoorn	1			1		2	4	5	15
Bever						1	2	2	5
Rosse woelmuis			1						
Woelrat <i>spec.</i>				1		1			1
Bruine rat							1		1
Muskusrat		1				1			1
Veldmuis			2			1		5	26
Huismuis		1		2					2
Haas	1	7	11	22	4	22	62	62	77
Konijn *		8	23	84	22	70	478	155	406

Tabel 9. Aantal waargenomen individuen overige zoogdieren per jaar 2004-2013.

* *exclusief een groot aantal waarnemingen langs het Wijchens Meer in 2007 en 2008 (Hollander, 2009)*

Alleen de soorten die in 2013 zijn waargenomen, zijn in de volgende paragrafen besproken, met uitzondering van:

- Marterachtige *spec.*; plukresten (afgebeten veren) in het Oosterpark in Wijchen.
- Das (belopen burcht).
- Konik: 40 paarden op 25 november 2013 in de Staartjeswaard bij Beuningen.
- Bever: uitsluitend vraatsporen in de Loonse Waard op 18 januari, 15 februari en 31 oktober 2013.
- Woelrat *spec.*: uitsluitend sporen langs een grasland net ten zuiden van de Balgoijse Wetering op 25 oktober 2013.
- Bruine rat: dood exemplaar op 9 mei 2013 langs de zuidoever van het Wijchens Meer-west (foto op bladzijde 4).
- Muskusrat: uitsluitend sporen in de oever van een watergang ten zuiden van de Balgoijse Wetering op 11 september 2013.
- Veldmuis: restanten van 25 individuen in braakballen van een ransuil uit Balgoij; tevens sporen (holletjes) op 25 november 2013 in de Staartjeswaard bij Beuningen.
- Huismuis: restanten van 2 individuen in braakballen van een ransuil uit Balgoij.

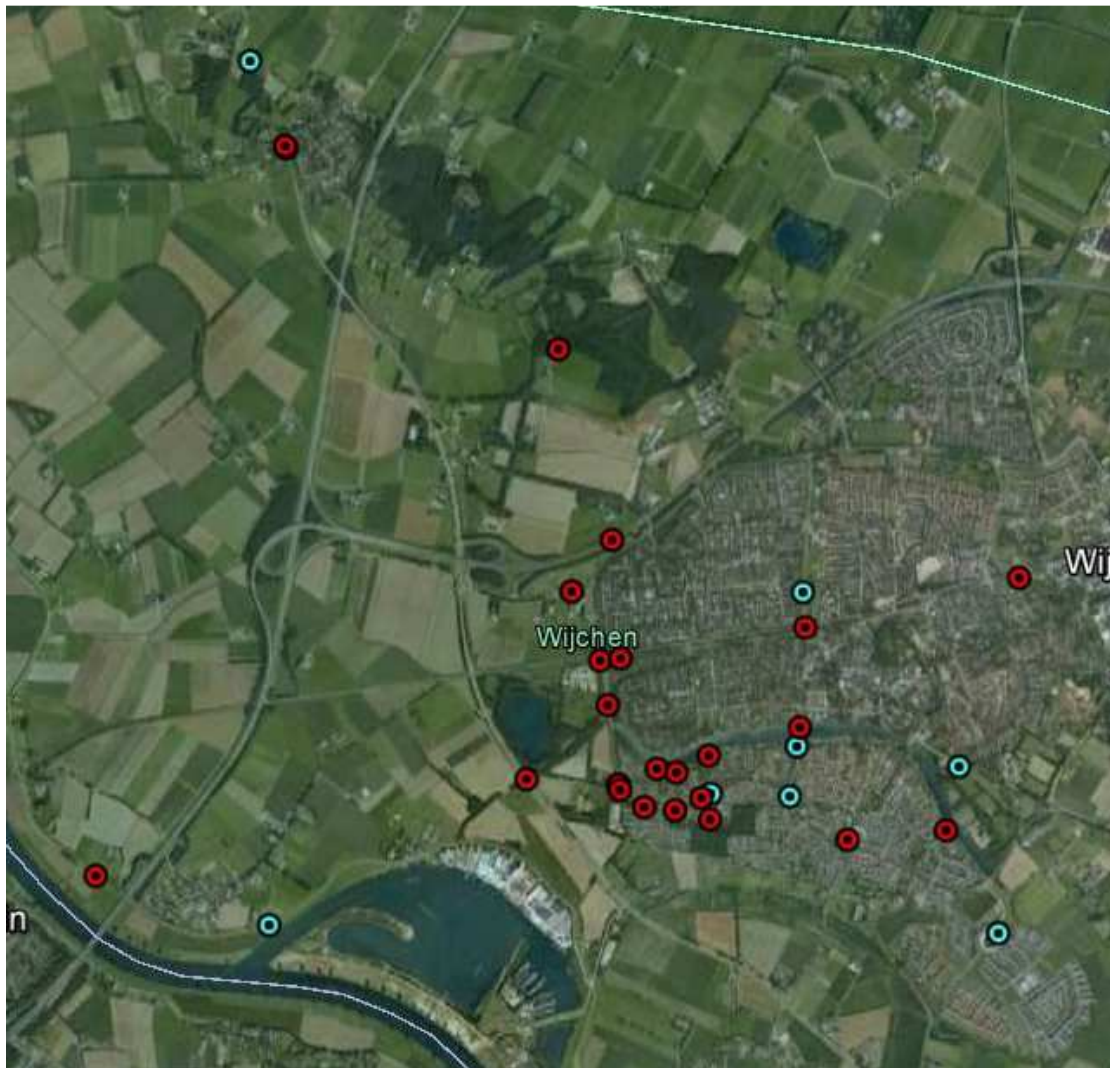
Voor de overige soorten, zie Hollander (2010; 2011; 2012).

4.2 Egel

Tabel 10 en figuur 8 geven een overzicht van de waarnemingen van 2004 t/m 2013.

Jaar	Zicht	Verkeersslachtoffer	Overig dood	Totaal
2006	1		1	2
2007	1			1
2008	1	1		2
2009	2	6		8
2010	1	4		5
2011		7		7
2012		2		2
2013		8		8
Totaal	6	28	1	35

Tabel 10. Waarnemingen egel 2004-2013.

Figuur 8. Waarnemingen egel 2004-2012 (rood; exclusief 2 waarnemingen van verkeersslachtoffers in november 2010 bij Altforst) en 2013 (lichtblauw).

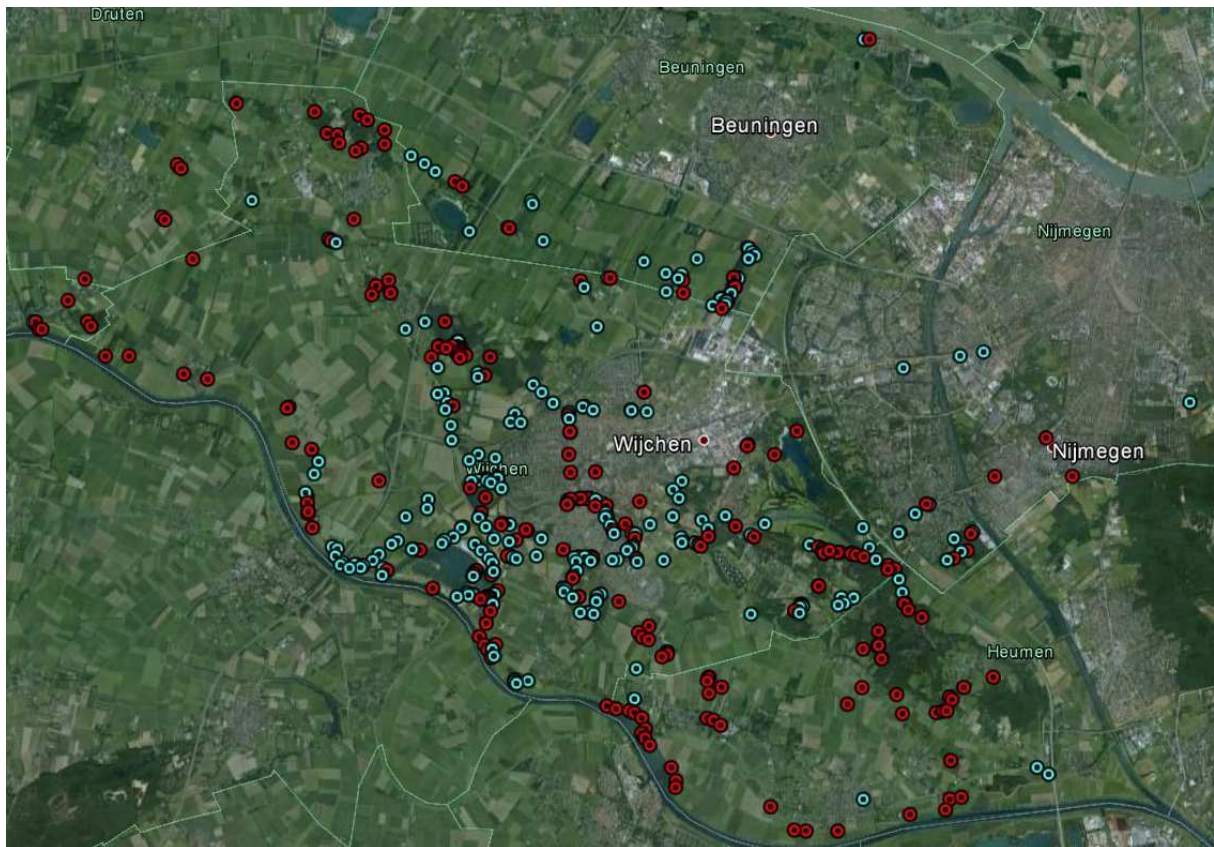
4.3 Mol

Tabel 11 en figuur 9 geven een overzicht van de waarnemingen van 2004 t/m 2013.

Jaar	Overig dood	Sporen (molshopen)	Totaal
2006		1	1
2008		3	3
2009	1	10	11
2010		16	16
2011		12	12
2012	1	179	180
2013		235	235
Totaal	2	456	458

Tabel 11. Waarnemingen mol 2004-2013.

Er lijkt sprake van concentraties langs de Maas(dijk), op het rivierduincomplex van Bergharen tot Heumen en op de donken langs de zuidrand van Wijchen.

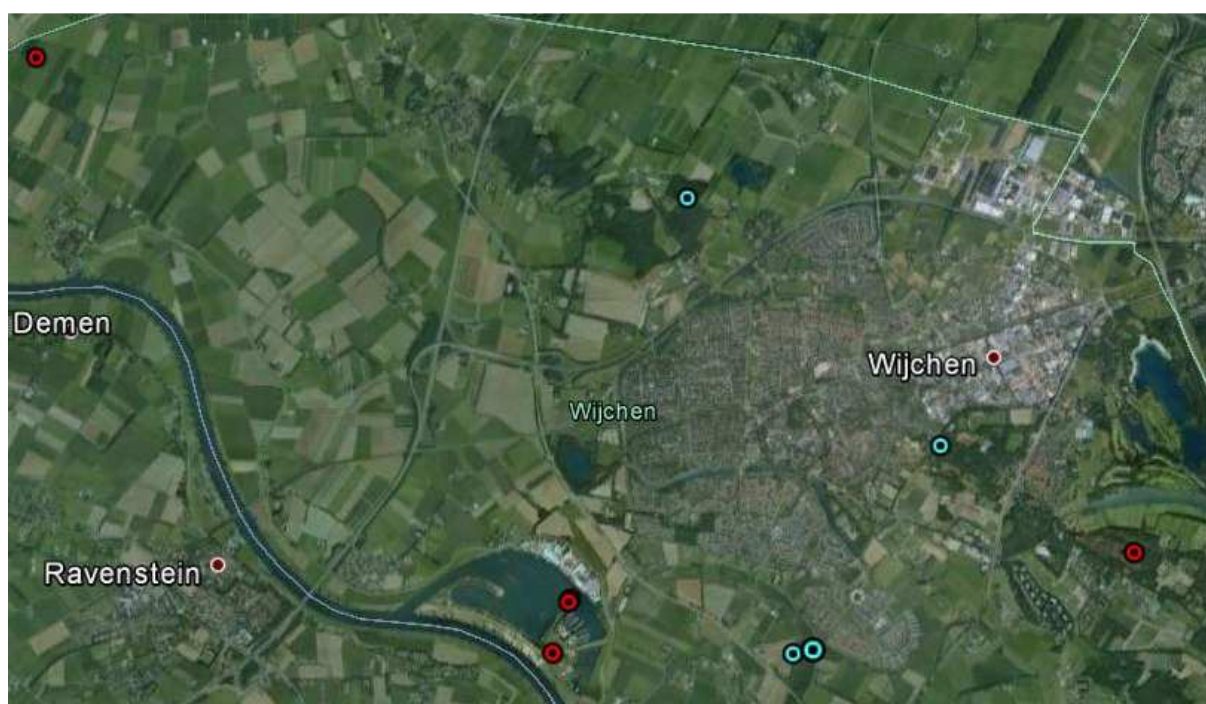
Figuur 9. Waarnemingen mol 2004-2012 (rood) en 2013 (lichtblauw).

4.4 Vos

Tabel 12 en figuur 10 geven een overzicht van de waarnemingen van 2004 t/m 2013.

Jaar	Zicht	Sporen	Totaal
2008		1	1
2010		2	2
2011	3		3
2012	1		1
2013		4	4
Totaal	4	7	11

Tabel 12. Waarnemingen vos 2004-2013.

Figuur 10. Waarnemingen vos 2004-2012 (rood) en 2013 (lichtblauw).

4.5 Wezel en bunzing

Tabel 13 en figuur 11 geven een overzicht van de waarnemingen van 2004 t/m 2013. In 2010 werden twee verkeersslachtoffers van de bunzing gevonden op de N326 en de A50 ten noordwesten van Wijchen. In 2011 was er een zichtwaarneming langs de Maasdijk bij de Loonse Waard. Op 3 oktober 2013 werd een verkeersslachtoffer gevonden op de Oosterweg ten oosten van Wijchen.

Op 30 augustus 2013 werd een dode wezel gevonden langs de Drutenseweg ten zuiden van Wijchen. Op 17 december 2013 was er een zichtwaarneming (man) langs de Vormerseweg langs de zuidrand van Wijchen.

Datum	Soort	Zicht	Verkeersslachtoffer
27-08-10	Bunzing		1
02-10-10	Bunzing		1
26-03-11	Bunzing	1	
30-08-13	Wezel		1
03-10-13	Bunzing		1
17-12-13	Wezel	1	

Tabel 13. Waarnemingen wezel en bunzing 2004-2013.

Figuur 11. Waarnemingen bunzing (zwart) en wezel (paars) 2004-2013.

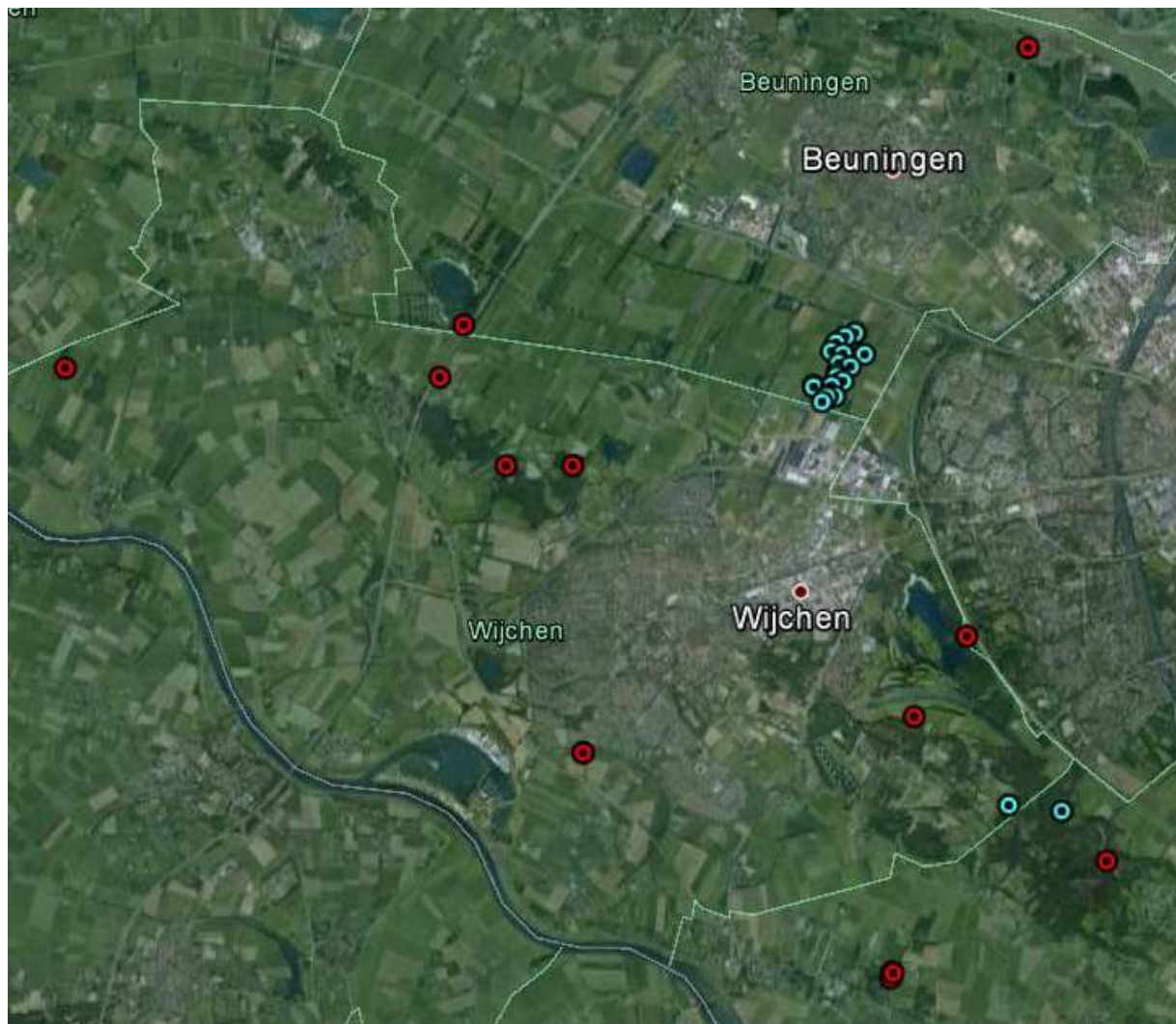
4.6 Ree

Overzicht waarnemingen

Tabel 14 en figuur 12 geven een overzicht van de waarnemingen van 2004 t/m 2013. De waarneming in de kolom ‘overig dood’ betreft een onthoofd onvolwassen dier op 11 januari 2013 in het Personenbos bij Beuningen.

Jaar	Zicht	Overig dood	Sporen	Totaal
2006	1 (2)			1
2007	1 (1)			1
2009	2 (4)			2
2010			2	2
2011	3 (6)		3	6
2012	1 (2)			1
2013	14 (31)	1	5	20
Totaal	22 (46)	1	10	33

Tabel 14. Waarnemingen ree 2004 t/m 2013 met tussen haakjes het totaal aantal waargenomen individuen per jaar.

Figuur 12. Waarnemingen ree 2004-2011 (rood) en 2012 (lichtblauw).

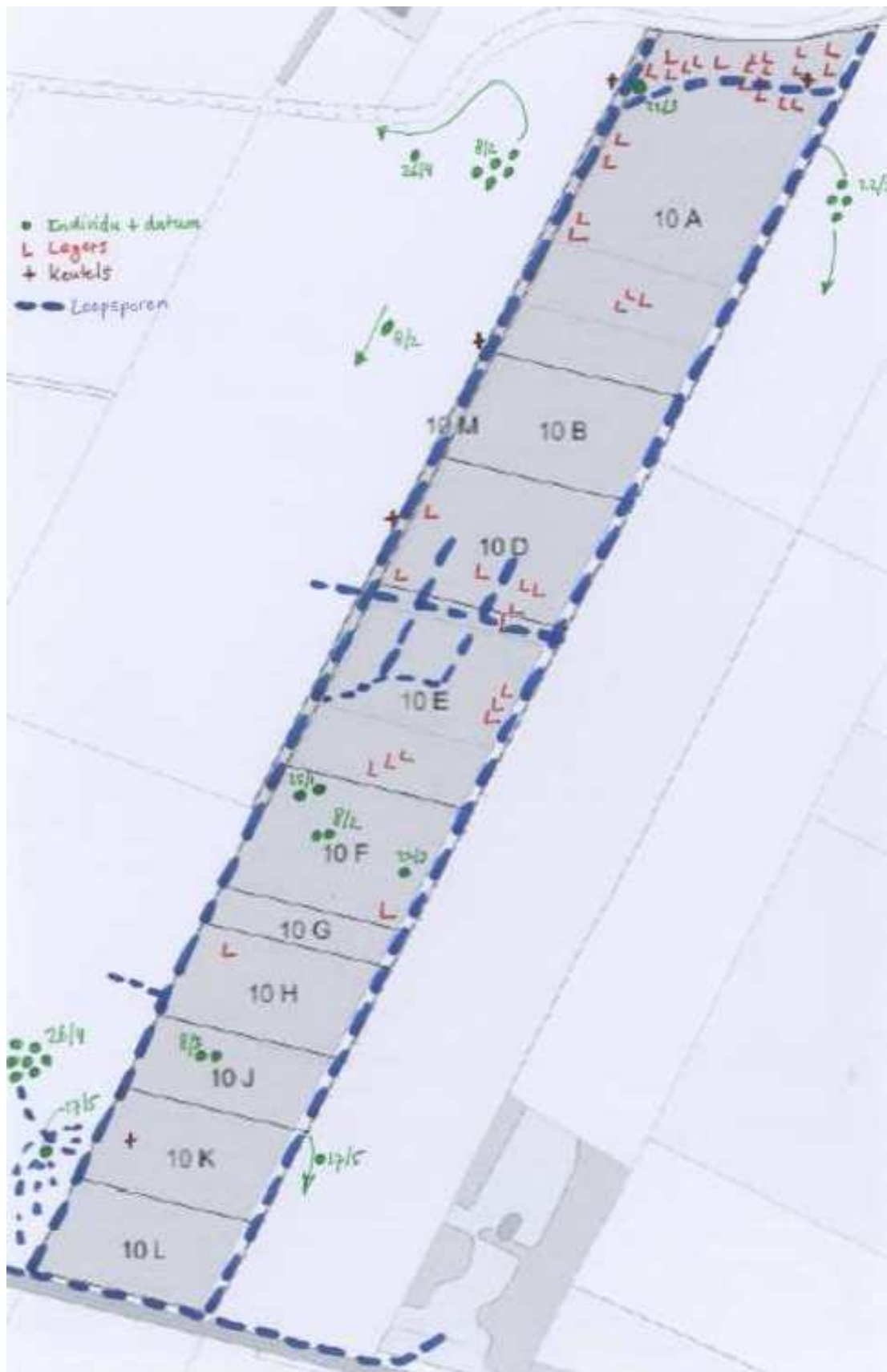
Waarnemingen Personenbos tussen Wijchen en Beuningen

In 2013 is in het voorjaar een broedvogelinventarisatie uitgevoerd van het Personenbos tussen Wijchen en Beuningen (Hollander, 2013). In en om het bos zijn waarnemingen gedaan van reeën, zowel zichtwaarnemingen, loopsporen, keutels als ligplaatsen. Loopsporen en ligplaatsen zijn zowel in de sneeuw als in de bodem waargenomen. Tabel 15 geeft een overzicht van de waarnemingen per ronde.

In het Personenbos leeft een kleine populatie reeën van ten minste 8 exemplaren, die foerageren op de omliggende graslanden. Vanaf het eerste bezoek in januari werden op diverse plaatsen in het bosje ligplekken, looppaden, loopsporen (sneeuw, modder) en uitwerpselen gevonden. Overdag werden regelmatig individuele of kleine groepjes reeën opgeschrikt, die zich vervolgens uit de voeten maakten. In de vroege ochtend werden zowel aan de west- als de oostzijde van het bos foeragerende reeën gezien. De waarnemingen zijn ingetekend in figuur 13.

Datum	11-1	25-1	8-2	22-02	8-3	22-3	12-4	26-4	10-5	17-5	24-5	Totaal
Aantal	2	2	8	5	2	2		7		2		30

Tabel 15. Aantal getelde reeën in het Personenbos van januari t/m mei 2013.

Figuur 13. Terreingebruik ree in het Personenbos tussen Wijchen en Beuningen: zichtwaarnemingen met datum, legers, keutels en loopsporen.

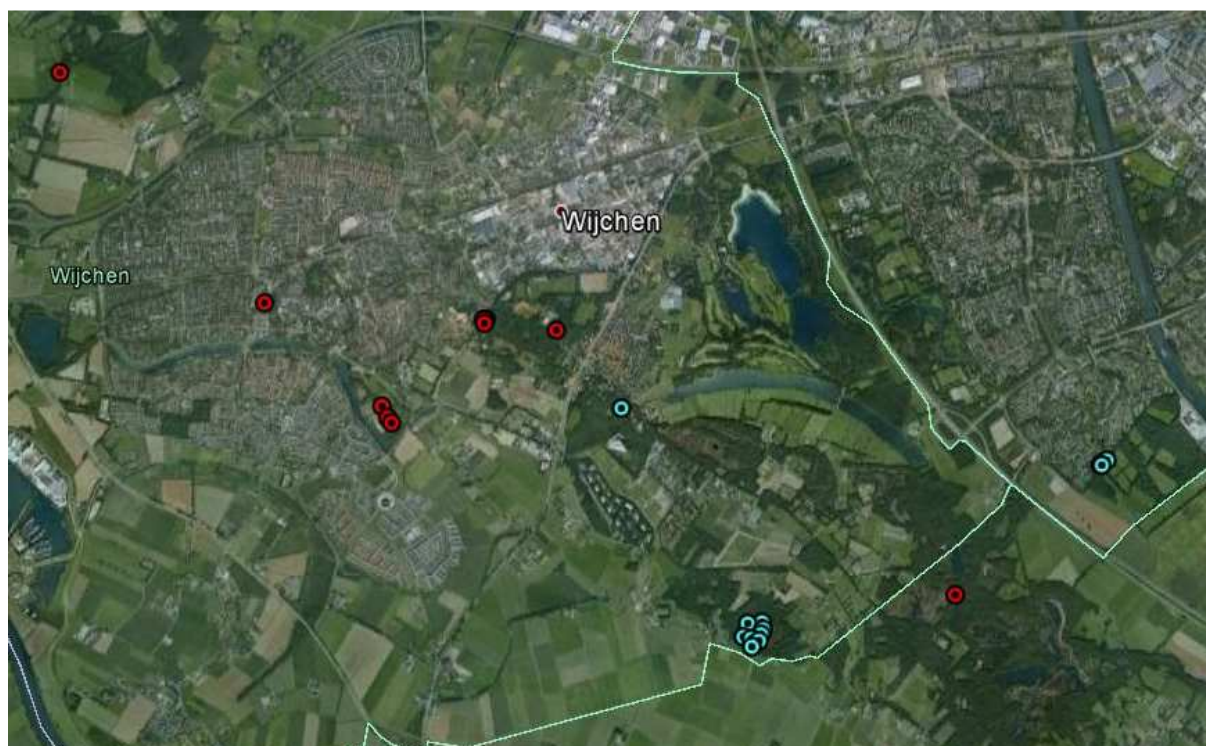
4.7 Eekhoorn

Overzicht waarnemingen

Tabel 16 en figuur 14 geven een overzicht van de waarnemingen van 2004 t/m 2013.

Jaar	Zicht	Nest	Vraatporen	Totaal
2005	1			1
2008	1			1
2010	2			2
2011	1	1	1	3
2012	4			4
2013	3		8	11
Totaal	12	1	9	22

Tabel 16. Waarnemingen eekhoorn 2004-2013.

Figuur 14. Waarnemingen eekhoorn 2004-2012 (rood) en 2013 (lichtblauw).

2004-2010

Op 21 december 2005 en op 20 juli 2008 werd steeds 1 exemplaar gezien in het Oosterpark. Op 10 oktober 2010 werd 1 exemplaar gezien in het Urneveld.

2011

Op 24 november 2010 werd een exemplaar gezien in het Haterts Broek. Op 19 januari en 31 maart 2011 werden resp. vraatsporen en een nest gevonden in het Urneveld, op dezelfde locatie als waar in 2010 een exemplaar werd gezien. Op 21 juni 2011 werd een exemplaar gezien in de Overasseltse en Hatertse Vennen. Op 12 oktober 2011 stak een exemplaar de Oude Ravensteinseweg over in het centrum van Wijchen.

2012

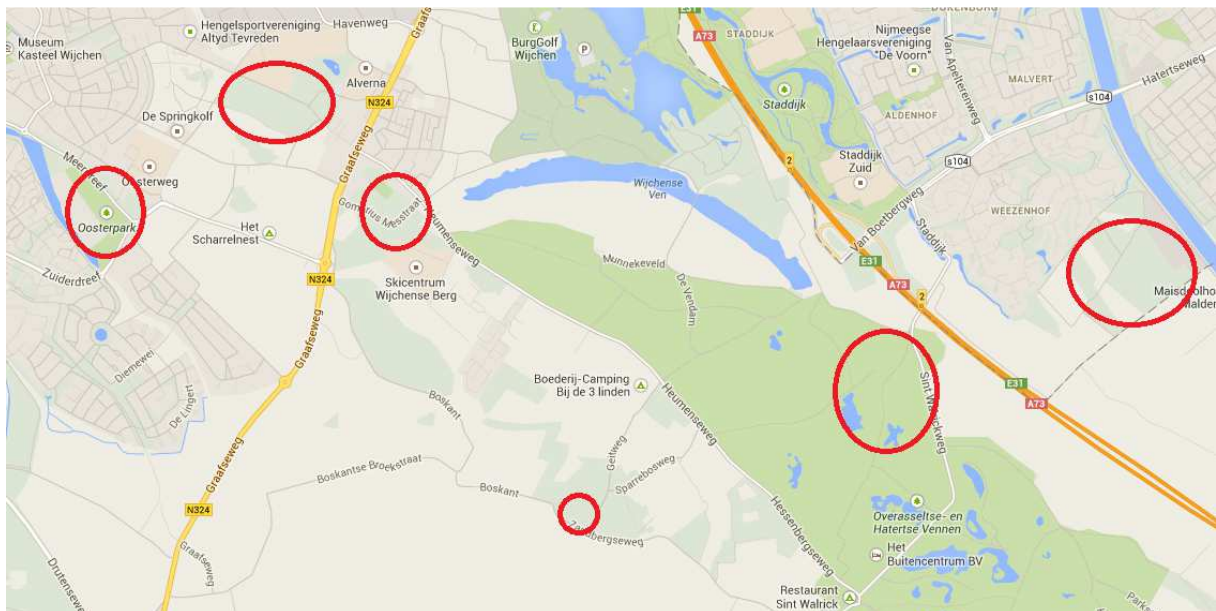
Op 8 juni 2012 werden twee exemplaren gezien in het Oosterpark. Op 4 oktober 2012 werd een exemplaar gezien in het boscomplex tussen Wijchen en Alverna. Op 5 oktober 2012 liep een exemplaar oostwaarts langs de ingang van het Leurse Bos aan de Van Balverenlaan (ten noordwesten van Wijchen).

2013

Op 18 maart 2013 werd een exemplaar gezien op de Gomarius Messtraat gezien in het bos bij Alverna. Op 15 augustus en 27 september 2013 werd een exemplaar gezien in het Haterts Broek. De vraatsporen zijn alle aangetroffen in een bosje op de Bullenkamp ten zuidoosten van Alverna. Het gaat om aangevreten sparrenkegels.

Transecten

In augustus 2013 is gestart met maandelijkse eekhoorntransecttellingen in 6 gebieden in en om Wijchen, waar eerder eekhoorns werden waargenomen: Hatertse Vennen (OHV), het bos bij Alverna, Urneveld (tussen Wijchen en Alverna), Oosterpark (Wijchen), Haterts Broek (Nijmegen) en Bullenkamp (zuidoost van Alverna (figuur 15).

Figuur 15. Gebieden met eekhoorntransecten. Van west naar oost: Oosterpark, Urneveld, Alverna, Bullenkamp, Hatertse Vennen (OHV) en Haterts Broek.

Door kapwerkzaamheden op de Hatertse Vennen in het najaar van 2013, kon het hier geplande transect in september niet worden gelopen. In oktober bleek dat een groot deel van de voor eekhoorn geschikte biotopen langs het transect verdwenen waren. In 2014 zal hier een nieuw transect worden gekozen.

Het aantal getelde eekhoorns op de transecten is laag; slechts 2 in Haterts Broek, in augustus en september. In oktober en december is hier niet geteld. Daarnaast zijn alleen in het bosje op de Bullenkamp in oktober, november en december vraatsporen aangetroffen.

De resultaten van de eekhoorntransecttellingen zijn samengevat in tabel 17.

Mnd	OHV		Alverna		Urnenveld		Oosterpark		Haterts Broek		Bullenkamp	
	Dag	N	Dag	N	Dag	N	Dag	N	Dag	N	Dag	N
Aug	26	0	12	0	11	0	10	0	14	1	19	0
Sep			3	0	7	0	2	0	27	1	10	0
					21	0						
Okt	20	0	4	0	5	0	27	0			4	0; vraat
					19	0						
					26	0						
Nov	9	0	29	0	9	0	3	0	29	0	29	0; vraat
	13	0			30	0	24	0				
Dec	13	0	13	0	7	0	13	0			13	0; vraat
							20	0				

Tabel 17. Resultaten eekhoorntransecttellingen augustus t/m december 2013 in 6 gebieden.

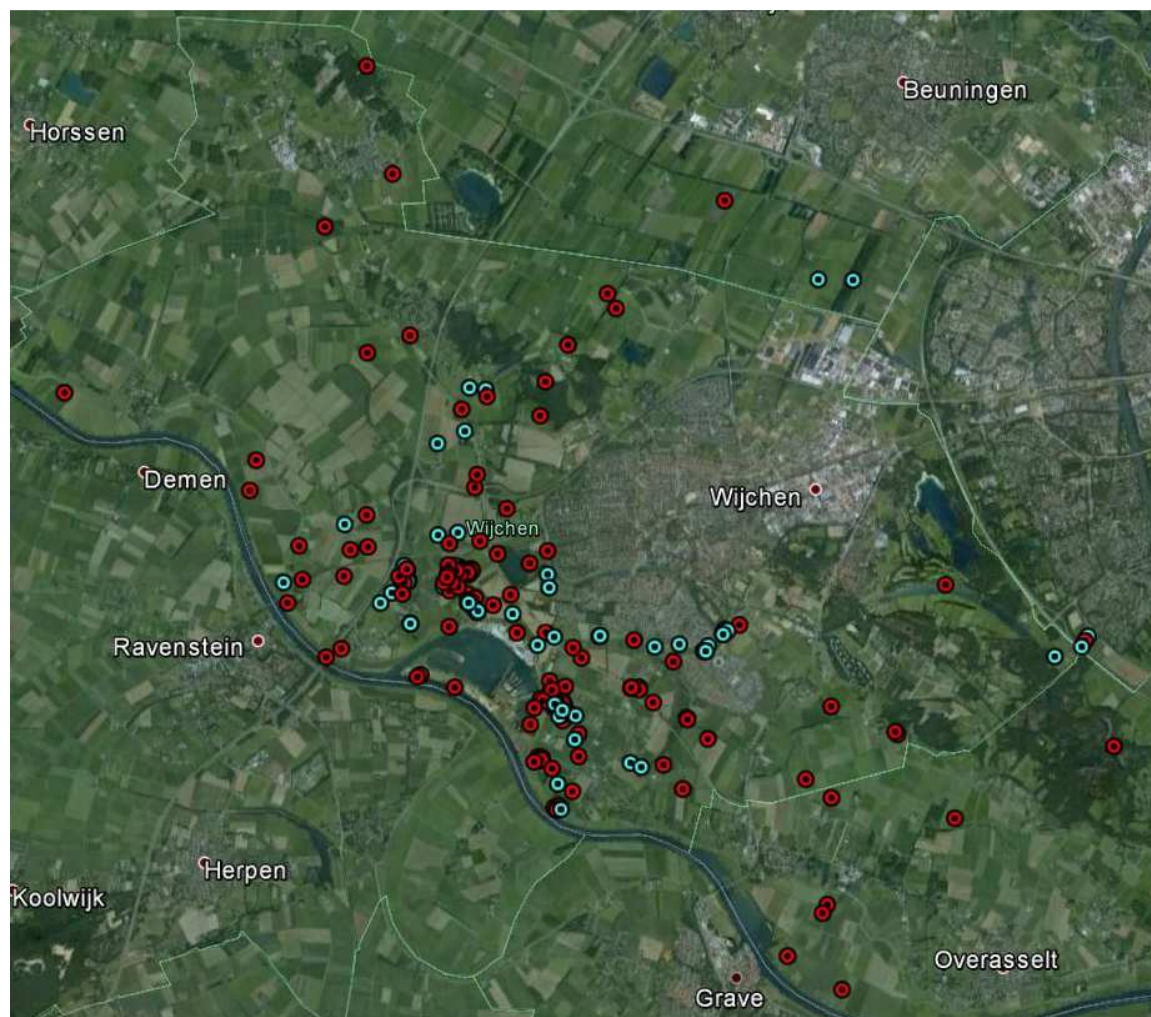
4.8 Haas

Overzicht waarnemingen

Tabel 18 en figuur 16 geven een overzicht van de waarnemingen van 2004 t/m 2013. De categorie overig dood betreft vrij vers dode dieren langs dijken die waarschijnlijk zijn geschoten en neergelegd langs de weg.

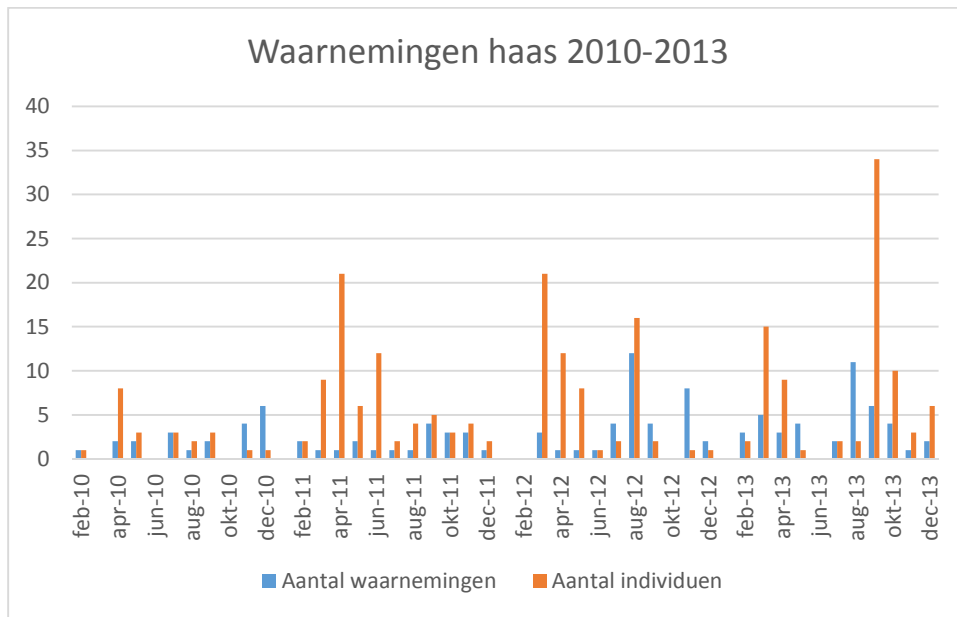
Jaar	Zicht	Verkeersslachtoffer	Overig dood	Totaal
2005	1 (1)			1 (1)
2006	4 (7)			4 (7)
2007	6 (11)			6 (11)
2008	13 (21)	1 (1)		14 (22)
2009	3 (3)	1 (1)		4 (4)
2010	16 (21)	1 (1)		17 (22)
2011	38 (57)	3 (3)	2 (2)	43 (62)
2012	34 (62)			34 (62)
2013	65 (84)	1 (1)	1 (1)	63 (77)
Totaal	180 (267)	7 (7)	3(3)	190 (277)

Tabel 18. Waarnemingen haas 2004-2013 tussen haakjes het totaal aantal waargenomen individuen per jaar.

Figuur 16. Waarnemingen haas 2004-2012 (rood) en 2013 (lichtblauw).

Figuur 17 geeft het aantal waarnemingen per maand van 2010 t/m 2013.

Figuur 17. Aantal waarnemingen en individuen haas per maand 2010 t/m 2013.

Transecten Niftrik en Balgoy

In september 2013 is gestart met twee fietstransecten voor monitoring van hazen, rondom Niftrik en rondom Balgoy (figuur 18).

Figuur 18. Transecten haas rondom Niftrik (west) en Balgoy (oost). De stippellijn is de verbindingsroute als de trajecten aansluitend geteld werden.

De resultaten van de transecten in de maanden september t/m december 2013 zijn weergegeven in tabel 19. Figuur 19 en 20 zoomen in op beide telgebieden en geven de waarnemingen in 2013 ten opzichte van voorgaande jaren.

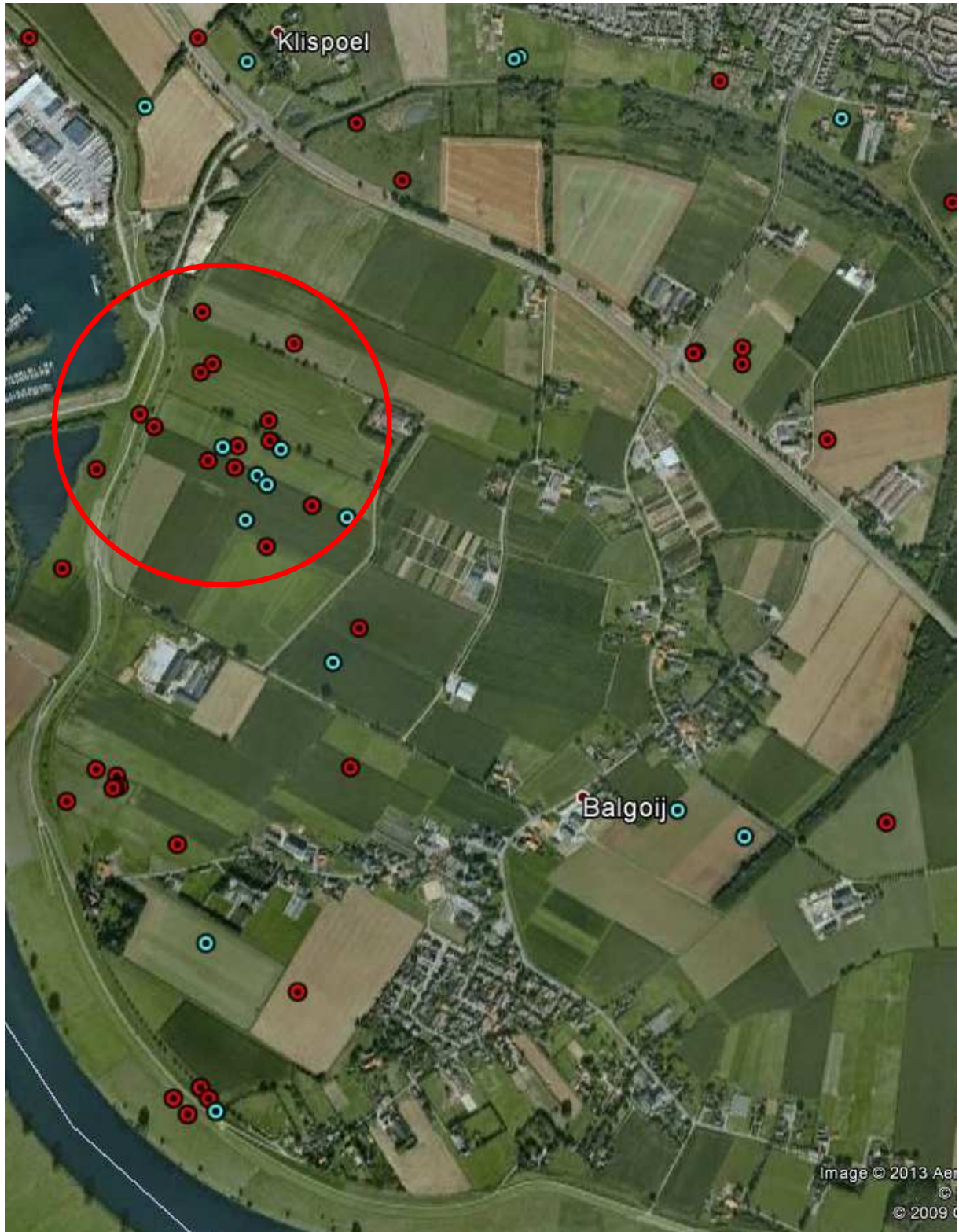
Datum	Niftrik		Balgoy		Tijd van de dag
	Wn	Ind	Wn	Ind	
06-09-13	6	8	2	3	Avondschemer
20-09-13	6	7			Avondschemer
27-09-13			3	6	Avondschemer
18-10-13	4	7			Avondschemer
22-11-13	1	1	0	0	Ochtend
20-12-13	3	5	0	0	Ochtend
Totaal	20	28	5	9	

Tabel 19. Resultaten transecten haas Niftrik en Balgoy september t/m december 2013.

Ten noordoosten van Niftrik is sprake van twee clusters van waarnemingen: tussen A50 en Lagestraat en tussen De Beemd-Hoogerd-Ravensteinseweg (figuur 19). Bij Balgoy is sprake van een grotere cluster ter hoogte van de haven en een aantal kleinere clusters (figuur 20).

Figuur 19. Waarnemingen haas Niftrik 2004-2012 (rood) en 2013 (lichtblauw).

Figuur 20. Waarnemingen haas Balgoij 2004-2012 (rood) en 2013 (lichtblauw).

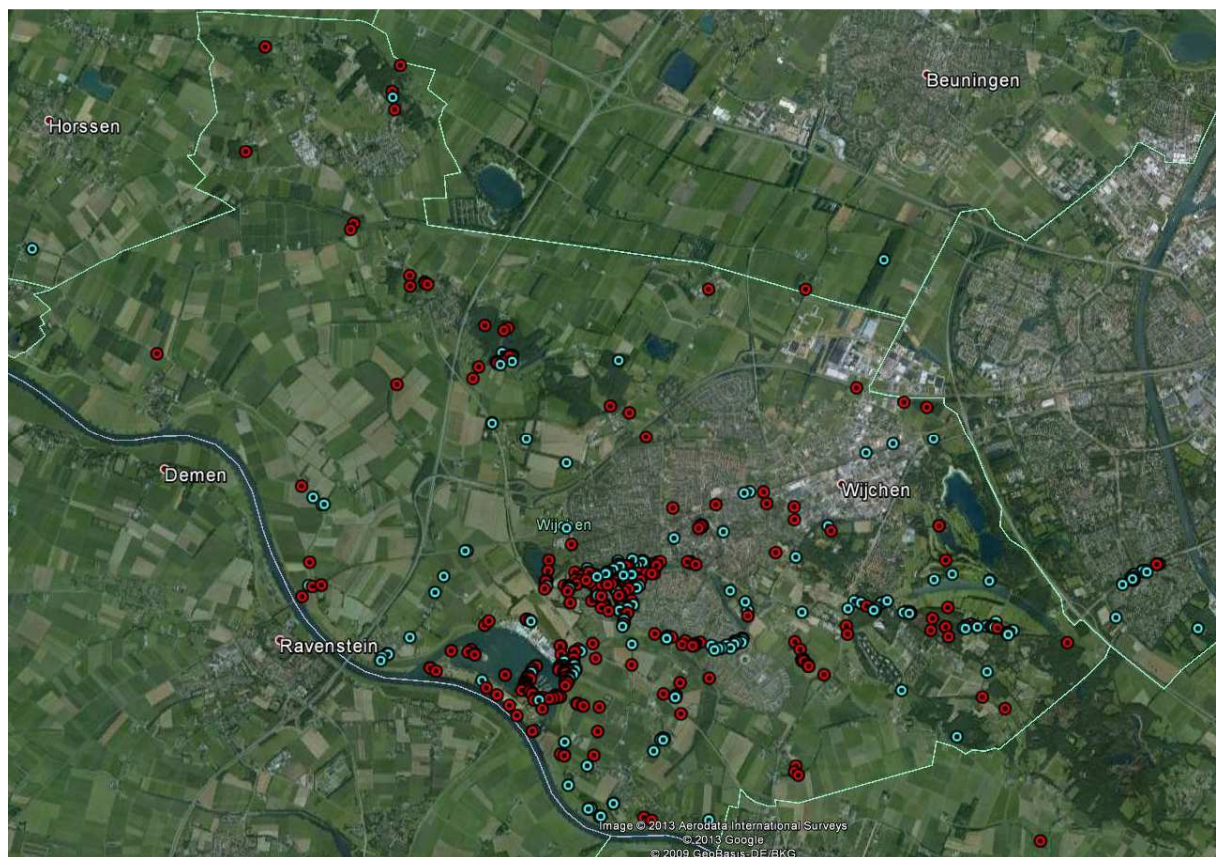
4.9 Konijn

Overzicht waarnemingen

Tabel 20 en figuur 21 geven een overzicht van de waarnemingen van 2004 t/m 2013.

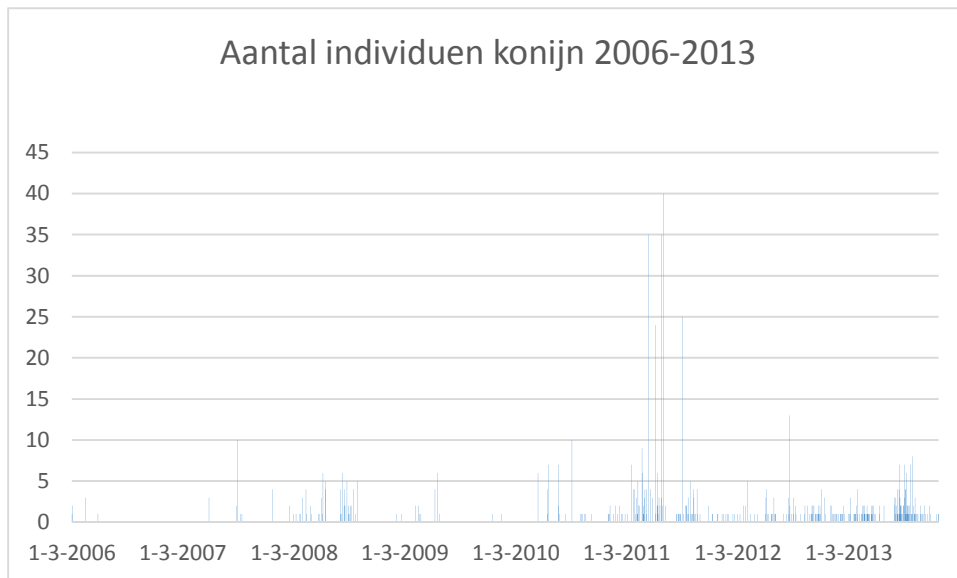
Jaar	Zicht	Verkeers- slachtoffer	Overig dood	Ziek/ gewond	Sporen*	Totaal
2006	5 (8)					5 (8)
2007	7 (22)	1 (1)				8 (23)
2008	34 (82)	1 (1)			1 (1)	36 (84)
2009	9 (19)	1 (1)	1 (1)		1 (1)	12 (22)
2010	28 (63)	2 (2)	1 (1)		4 (4)	35 (70)
2011	142 (461)	9 (9)	6 (6)		2 (2)	159 (478)
2012	85 (135)	8 (8)			12 (12)	105 (155)
2013	240 (373)	7 (7)	4 (4)	1 (1)	21 (21)	273 (406)
Totaal	550 (1163)	29 (29)	12 (12)	1 (1)	41 (41)	633 (1246)

Tabel 20. Waarnemingen konijn 2004-2013 tussen haakjes het totaal aantal waargenomen individuen per jaar. * Keutels en graafsporen.

Figuur 21. Waarnemingen konijn 2004-2012 (rood) en 2013 (lichtblauw).

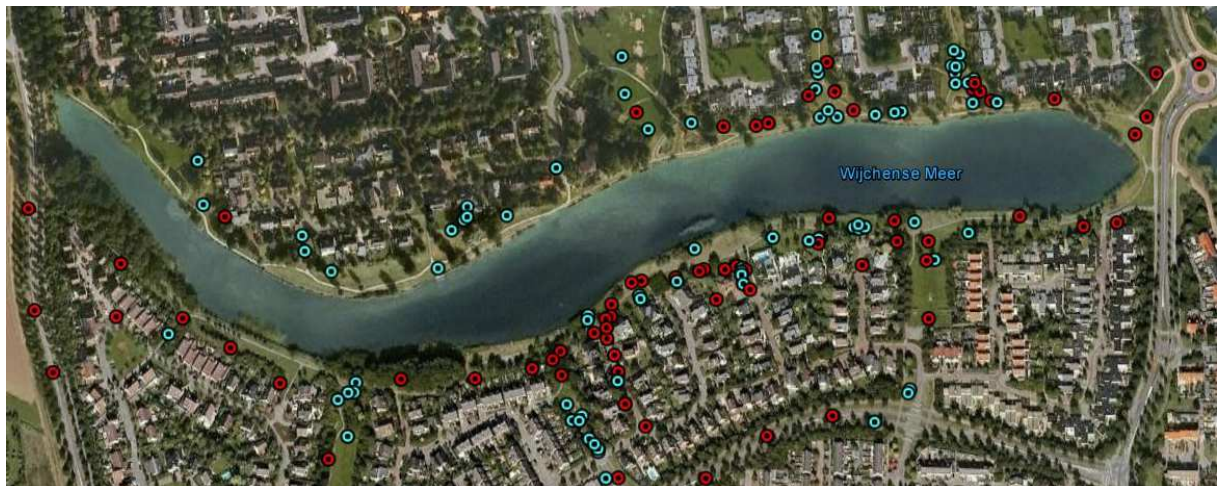
Van de 478 in 2011 waargenomen individuen, zijn er 203 uit 14 waarnemingen op een grasland bij een boerderij net ten oosten van de Huurlingsedam (Lunen), met een maximum van 40 exemplaren op een avond. Figuur 22 geeft het aantal waargenomen individuen per maand van 2006 t/m 2013.

Figuur 22. Aantal waargenomen individuen konijn per maand 2006 t/m 2013.

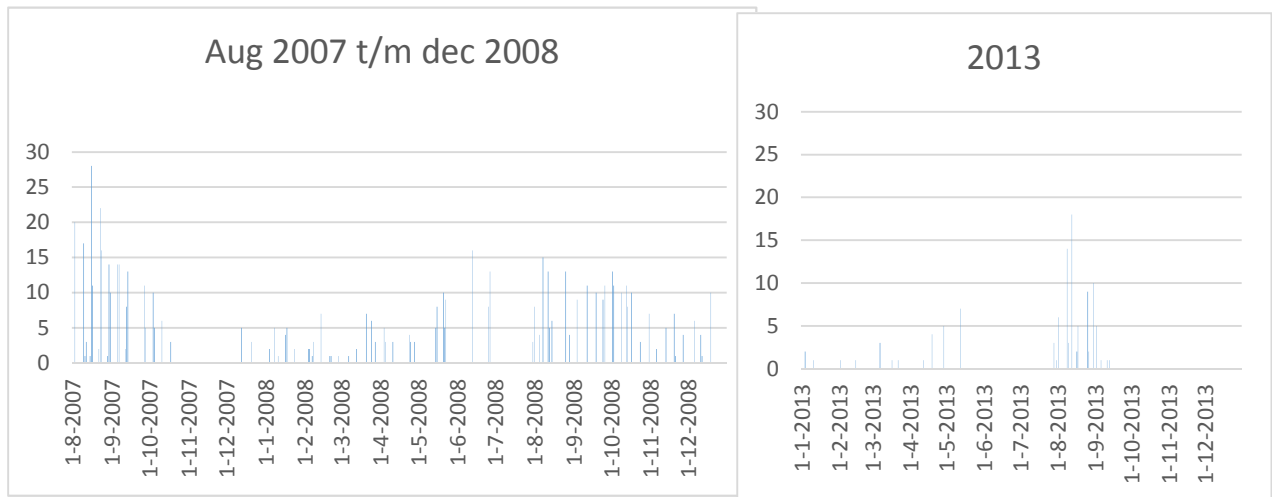
Transect Wijchens Meer-west

In 2007 en 2008 zijn konijnen geteld op diverse transecten in Wijchen-Zuid (Hollander, 2009). Eén van deze transecten was een ronde om het Wijchens Meer-west. De waarnemingen van konijnen in dit gebied van 2004 t/m 2013 zijn opgenomen in figuur 23.

Figuur 23. Waarnemingen konijn Wijchens Meer-west 2004-2012 (rood) en 2013 (lichtblauw).

Het aantal waargenomen individuen in 2007 en 2008 (Hollander, 2009) en 2013 is weergegeven in figuur 24.

Figuur 24. Aantal waargenomen individuen konijn in 2007, 2008 en 2013 langs het Wijchens Meer-west.

Het maximum aantal waargenomen individuen in 2007 bedroeg 28, in 2008 16 en in 2013 18.

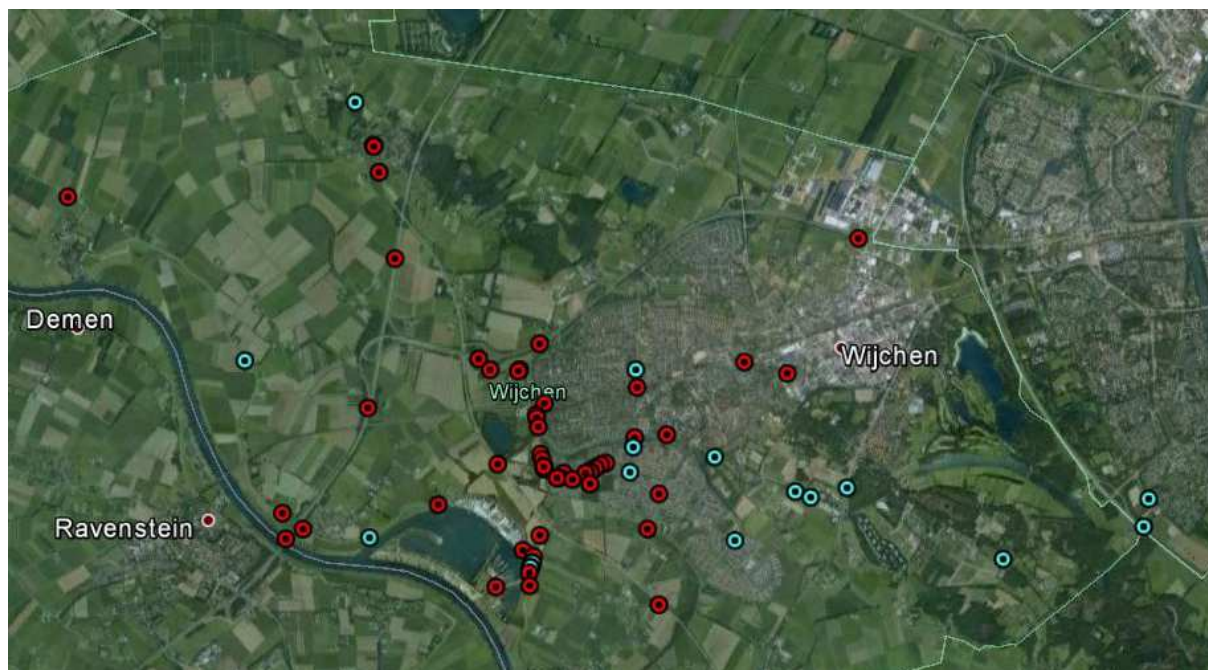
5 Verkeersslachtoffers

Tabel 21 geeft een overzicht van alle gevonden verkeersslachtoffers van 2007 t/m 2013. In principe zijn dood gevonden dieren niet vaker dan één keer genoteerd, ook al is een kadaver meerdere dagen achtereen gezien. De verspreiding is weergegeven in figuur 25.

Soort	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Totaal
Egel		1	6	4	7	2	8	28
Haas		1	1	1	3		1	7
Konijn	1	1	1	2	9	8	7	29
Woelrat		1						1
Bruine rat					1			1
Bunzing				2			1	3
Das					1			1
Totaal	1	4	8	9	21	10	17	70

Tabel 21. Genoteerde verkeersslachtoffers per jaar 2007-2013.

Egel en konijn zijn het meest als verkeersslachtoffer gevonden.

Figuur 25. Verkeersslachtoffers periode 2007-2012 (rood) en 2013 (lichtblauw).

Buiten de bebouwde kom zijn verkeersslachtoffers met name gevonden op de snelwegen A50 en A326 (A50 – Nijmegen) en de Drutenseweg (100 km/uur ten zuiden van Wijchen).